

Î N C H E I E R E

20 aprilie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul: Tatiana Vieru

Judecătorii : Oleg Sternioală, Iurie Bejenaru

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către avocatul Arcadii Crainic în interesele Milodorei Crainic,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Milodorei Crainic împotriva Consiliului raional Ungheni cu privire la anularea refuzului privind recunoașterea dreptului de proprietate conform certificatului de moștenitor legal și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 23 decembrie 2015, prin care a fost respins apelul declarat de către avocatul Arcadii Crainic în interesele Milodorei Crainic și menținută hotărârea Judecătoriei Ungheni din 28 septembrie 2015 prin care acțiunea a fost respinsă,

c o n s t a t ă :

La 06 mai 2014, avocatul Arcadii Crainic în interesele Milodorei Crainic a depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului raional Ungheni cu privire la anularea refuzului privind recunoașterea dreptului de proprietate conform certificatului de moștenitor legal și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la 07 aprilie 2014 s-a adresat cu cerere către Consiliul raional Ungheni prin care a solicitat să-i fie achitat în volum deplin prejudiciul material cauzat prin confiscarea averii în urma represiunilor politice drept confirmat prin certificatul de moștenitor legal. Conform răspunsului primit de la Consiliul raional Ungheni din 18 aprilie 2014 au fost neglijate în totalitate argumentele invocate în cererea depusă. Răspunsul, semnat de către președintele raionului Ungheni, se bazează pe răspunsul cu nr. C-194/161, semnat la 13 octombrie 2010 de către fostul președinte al raionului Ungheni, care a refuzat în examinarea cererii din motivul că, termenul de adresare la comisiile speciale, privind restituirea prejudiciului cauzat, în urma confiscării averii a persoanelor supuse represiunilor politice a expirat la 01 ianuarie 2008. De asemenea, răspunsul primit se motivează și cu hotărârile instanțelor de judecată irevocabile, în care i-au respins cererea de chemare în judecată împotriva Consiliului raional Ungheni, Ministerului de Finanțe și Direcției de Finanțe și Control al Consiliului raional Ungheni privind recunoașterea dreptului de a cere ca moștenitor al dreptului de succesiune, cât și recuperarea valorii bunurilor confiscate

naționalizate a persoanelor supuse represiunilor politice și încasarea prejudiciului material și moral cauzat.

Consideră temeiurile invocate în răspunsul din 18 aprilie 2014 ca fiind neîntemeiate. Cererile depuse anterior la Consiliul raional Ungheni, au fost examinate cu încălcarea cadrului legal, deoarece comisiile specializate erau obligate să verifice atât în arhiva notarului, cât și în arhiva Ministerului Afacerilor Interne, dacă se află la păstrare careva documente ce atestă dreptul petiționarului de a pretinde la achitarea în volum deplin a averii confiscate în urma represiunilor politice.

Menționează că, dispune de dreptul de succesiune legală a averii confiscate de la mama sa Bernic Aculina în urma represiunilor politice în mărime de 1500 ruble sovietice, potrivit certificatului de moștenitor legal, eliberat pe numele lui Crainic Milodora la data de 15 mai 1990 de către notar și care a fost pierdut de către ea, iar duplicatul acestui certificat a fost obținut de către reprezentantul său la data de 08 iulie 2013, iar Consiliul raional Ungheni examinând cererile la 09 octombrie 2010, cât și la 07 aprilie 2014 contrar prevederilor n-au fost examinate de către Comisia special creată de către administrația raionului Ungheni.

În cererea recepționată la 08 aprilie 2014 pîrîtul a invocat circumstanțele, precum că, conform certificatului de moștenitor legal, eliberat la data de 15 mai 1990 de către notarul de stat din or. Ungheni a fost autentificat notarial faptul, precum că, moștenitor al averii Bernic Aculina, decedată la data de 28 martie 1976 este fiica ei, Crainic Milodora.

Consideră că, dispune de dreptul de a cere achitarea în volum deplin a averii care i-au aparținut mamei sale Bernic Aculina înainte de deportare și a cărui succesori este în temeiul certificatului de moștenitor legal din 15 mai 1990 și că în timpul deportării au fost deposedate abuziv de averea pe care o dețineau și pe care o evaluează la suma de 53640 lei.

A mai indicat că, Consiliul raional Ungheni prin refuzul examinării cererii depuse conform probelor anexate i-a cauzat și un prejudiciu moral pe care îl estimează la suma de 300 000 lei. Din motivul că, certificatul de moștenitor legal, eliberat pe numele lui Crainic Milodora la data de 15 mai 1990 de către notarul de stat din or. Ungheni, a fost pierdut în circumstanțe necunoscute de către reclamantă, care este de vîrstă înaintată, duplicatul acestui certificat a fost obținut la data de 08 iulie 2013.

Reclamanta Milodora Crainic solicită restabilirea termenului depunerii cererii de chemare în judecată, recunoașterea ca neîntemeiat refuzul Consiliului raional Ungheni cu nr. 73/82 din 18 aprilie 2014 privind recunoașterea dreptului de proprietate a reclamantei conform certificatului de moștenitor legal din 15 mai 1990 cu nr. 2/1074, eliberat pe numele lui Crainic Milodora și recunoașterea dreptului reclamantei în achitarea compensație bănești pentru bunurile confiscate de la Bernic Aculina în volum deplin conform prețurilor de piață în vigoare la data examinării cererii. Obligarea pîrîtului să-i achite compensație bănească în volum deplin pentru averea confiscată conform prețurilor de piață în vigoare la data examinării cererii și probelor prezentate, precum și încasarea din contul pîrîtului a sumei de 300 000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

La 26 iunie 2015, reclamanta Milodora Crainic a depus cerere privind modificarea cuantumului pretențiilor din acțiune.

Menționează că susține integral temeiurile de fapt și de drept invocate în cererea inițială de chemare în judecată privitor la încasarea compensației bănești conform certificatului de moștenitor, cât și a prejudiciului moral cauzat de către pîrît manifestat prin refuzul de a recunoaște dreptul de moștenitor legal și de a achita în mod benevol compensația bănească ce îi revine.

Suplimentar indică că potrivit certificatului de moștenitor legal moștenitor al averii lui Bernic Aculina este fiica sa Crainic Milodora. Succesiunea legală în temeiul căruia a fost eliberat certificatul constă din restituirea în bani a costului averii în legătură cu deportarea neîntemeiată a lui Bernic Aculina în anul 1949 în mărime de 1500 ruble conform hotărîrii comitetului executiv raional Ungheni din 18 ianuarie 1990. La data de 16 iunie 2015 a depus cerere pe numele Guvernatorului Băncii Naționale, prin care a solicitat informațiile privind cursul rublei sovietice față de dolarul SUA pentru perioada 15.05.1990-31.05.1990. Potrivit răspunsului nr. 10-01.2015-1/146/2528 din 23 iunie 2015 a fost indicat că, informația privind cursul rublei sovietice față de dolarul SUA pentru perioada indicată poate fi găsit accesînd site-ul oficial al Băncii Centrale a Federației Ruse. Conform datelor accesate, pe perioada de timp menționată cursul dolarului SUA era 100 dolari SUA valora 60,0700 ruble sovietice.

Solicită Milodora Crainic încasarea de la Consiliul raional Ungheni în beneficiul ei a compensației bănești pentru averea confiscată în urma represiunilor politice conform cursului de schimb la 15 mai 1990 în mărime de 2497 dolari SUA, echivalent în lei potrivit cursului valutar stabilit de Banca Națională a Moldovei la momentul executării hotărîrii. La fel solicită să fie încasat în beneficiul reclamantei a prejudiciului moral cauzat în mărime de 300 000 lei (f.d.217-219 Vol. I).

Prin încheierea Judecătoriei Ungheni din 25 februarie 2015 a fost admis parțial demersul Consiliului raional Ungheni și a fost încetat procesul civil în privința capetelor de acțiune privind recunoașterea dreptului reclamantei Crainic Milodora în achitarea compensației bănești pentru bunurile confiscate de la Bernic Aculina în volum deplin, conform prețurilor de piață în vigoare la data examinării cererii și obligarea Consiliului raional Ungheni să-i fie achitată compensația bănească reclamantei, în volum deplin pentru averea confiscată, în urma represiunilor politice drept confirmat prin certificatul de moștenitor legal, conform prețurilor de piață în vigoare la data examinării cererii și probelor prezentate (f.d.187-188 vol. I).

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 09 iunie 2015 a fost respins recursul declarat de către reprezentantul reclamantei Crainic Arcadii și menținută încheierea Judecătoriei Ungheni din 25 februarie 2015 (f.d.208-211, vol.I).

Prin hotărîrea Judecătoriei Ungheni din 28 septembrie 2015 a fost respinsă integral acțiunea Milodorei Crainic (f.d.42-44, vol. II).

La 26 octombrie 2015, Crainic Milodora prin intermediul avocatului Arcadii Crainic a declarat apel împotriva hotărîrii Judecătoriei Ungheni din 28 septembrie 2015, solicitînd admiterea apelului, casarea hotărîrii contestate și emiterea unei noi hotărîri prin care să fie admisă integral cererea de chemare în judecată (f.d.48-52, vol.II).

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 23 decembrie 2015 a fost respins apelul declarat de avocatul Arcadii Crainic în interesele Milodoriei Crainic și a fost menținută hotărârea primei instanțe.

În susținerea soluției pronunțate, instanța de apel s-a bazat pe prevederile art. 4 alin. (1) și (3), art. 20 din Legea cu privire la petiționare nr. 190-XIII din 19 iulie 1994 și a stabilit faptul că Consiliul raional Ungheni corect a refuzat în soluționarea petiției, făcând trimitere la petițiile ce au mai fost adresate către Consiliu și anume cu nr. C-194 din 11 octombrie 2010, nr. SPA-C-355/10 din 22 octombrie 2010 primind răspunsul la acestea.

Totodată instanța de apel a stabilit că prin hotărârea Judecătoriei Ungheni din 19 iulie 2012 cererea înaintată de Milodora Crainic împotriva Primăriei Ungheni, Consiliul raional Ungheni, Ministerului Finanțelor cu privire la recuperarea valorii bunurilor confiscate în urma represiunilor politice, repararea prejudiciului moral și recunoașterea ca calitate de moștenitor a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Astfel în speță, a mai stabilit instanța de apel că prin încheierea Judecătoriei Ungheni din 25 februarie 2015, devenită irevocabilă prin decizia Curții de Apel Bălți din 09 iunie 2015 a fost admis parțial demersul Consiliului raional Ungheni și a fost încetat procesul civil în privința pretențiilor privind recunoașterea dreptului reclamantei Milodora Crainic în achitarea compensației bănești pentru bunurile confiscate de la Bernic Aculina în volum deplin, conform prețurilor de piață în vigoare la data examinării cererii și obligarea Consiliului raional Ungheni să-i achite compensația bănească reclamantei, în volum deplin pentru averea confiscată în urma represiunilor politice drept confirmat prin certificatul legal, conform prețurilor de piață în vigoare la data examinării cererii și probelor prezentate (f.d. 187-188, vol. I)

În ceea ce privește pretenția Milodoriei Crainic cu privire la repararea prejudiciului moral, instanța de apel a considerat că este neîntemeiată și corect a fost respinsă de către prima instanță, deoarece Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992 prevede reintegrarea persoanelor reabilite în drepturile politice, sociale și civile pierdute de acestea în legătură cu represiunile politice și nu garantează persoanelor reabilite dreptul de a solicita compensații pentru prejudiciul moral cauzat în urma represiunilor politice.

La 10 februarie 2016, avocatul Arcadii Cranic în interesele Milodoriei Crainic a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

Recurentul în motivarea recursului a indicat că nu este de acord cu hotărârile instanțelor de judecată emise în cazul dat și urmează a fi casate ca neîntemeiate, deoarece în prezenta cerere de chemare în judecată depusă de către reclamanta, Crainic Milodora obiectul acțiunii este refuzul Consiliului raional Ungheni din 18 aprilie 2014, cu nr.73/82 de a recunoaște dreptul de proprietate a reclamantei conform certificatului de moștenitor legal din 15 mai 1990 cu nr.2/1074, eliberat numele lui Crainic Milodora Ion, cât și a achitării benevole în temeiul acestui document a compensației bănești în mărime de 1500 ruble sovietice cauzat prin confiscarea averii, în urma represiunilor politice. Totodată, în prezenta cerere se reclamă prejudiciul moral, care se datorează refuzului Consiliului raional Ungheni

de a examina cererea depusă, cu recunoașterea dreptului de proprietate în baza certificatului de moștenitor legal din 15 mai 1990 cu nr.2/1074, cu achitarea compensației indicată în acest document.

Temei de examinare a prezentei cereri de chemare în judecată constituie dreptul de proprietate a averii confiscate de la Bernic Aculina Ion, în urma represiunilor politice, în mărime de 1500 ruble sovietice confirmat prin certificatul de moștenitor legal din 15 mai 1990 cu nr.2/1074, eliberat pe numele lui Crainic Milodora Ion, iar potrivit art. 123 alin. (4) CPC, este indicat expres, că faptele care, conform legii sînt prezumate a fi stabilite nu trebuie de dovedit de persoana în a cărei favoare se prezumă, document, care constituie obiectul și temeiul de examinare a acestei cereri de chemare în judecată, care a fost neglijat de către instanțele de judecată. Adică, reieșind din această normă legală nu trebuie de dovedit dreptul de moștenitor al averii confiscate, care i-au aparținut mamei reclamantei, Bernic Aculina înainte de deportare și a cărui succesor este la momentul de față reclamanta fapt confirmat de certificatul de moștenitor legal din 15 mai 1990, deoarece el se prezumă.

De asemenea, instanțele de judecată n-au ținut cont că la emiterea hotărîrilor și de faptul, că reclamanta n-a putut să prezinte certificatul de moștenitor din motivul, că a fost pierdut în circumstanțe necunoscute, neputînd să-1 prezinte ca probă anterior în procesul, care a avut loc și care se bazează în hotărîrile emise instanțele de judecată fapt confirmat și de copia din Monitorul Oficial nr.125-129 din 14 iunie 2013, în rezultatul căruia i-a fost eliberat la data de 08 iulie 2013 duplicatul certificatului de moștenitor legal din 15 mai 1990 cu nr.2/1074, iar prezenta cerere de chemare în judecată a fost depusă Judecătoria Ungheni la data de 07 mai 2014, adică în mai puțin de un an de la obținerea certificatului de moștenitor legal în duplicat de la notar.

Astfel, Consiliul raional Ungheni, a examinat cererile depuse atît la 09 octombrie 2010, cît și la 07 aprilie 2014 cu grave derogări al cerințelor articolului 12/1 din Legea nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, deoarece aceste cereri n-au fost examinate de către comisia specială creată de către administrația raionului Ungheni în conformitate cu prevederile acestei Legi, care era obligată să identifice bunurile ce urmează a fi restituite, cu terminarea valorii acestora în baza documentelor ce atestă confiscarea, eliberate de arhive și de alte instituții abilitate, ori în baza altor probe legale fapt care conține acțiuni discriminare, cu încălcarea dreptului la proprietate.

Consideră că la examinarea cazului din speță instanțele judecătorești au încălcat dreptul la un proces echitabil, principiile: admisibilitatea probelor, contradictorialitatea procedurii, imparțialitatea, aplicarea uniformă a legii.

În conformitate cu art. 434 CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul a fost depus în termen, or, din materialele pricinii rezultă cu certitudine că avocatul Arcadii Crainic a recepționat decizia motivată a instanței de apel la 26 ianuarie 2016, iar cererea de recurs a depus-o la 10 februarie 2016.

Examinînd temeiurile recursului în raport cu materialele pricinii civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 CPC, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea pricinii au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărîrea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin.(3) se iau în considerare de către instanță din oficiu și în toate cazurile.

În conformitate cu art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care:

a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4);

b) recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art.434;

c) persoana care a înaintat recursul nu este în drept să-l declare;

d) recursul se depune în mod repetat după ce a fost examinat.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de avocatul Arcadii Crainic în interesele Milodorei Crainic nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Argumentele invocate în recurs precum că, atît prima instanță cît și instanța de apel la examinarea pricinii nu au determinat corect obiectul acțiunii și nu au

ținut cont de faptul că temei de examinare a prezentei cereri constituie refuzul Consiliului raional Ungheni din 18 aprilie 2014, cu nr.73/82 ce vizează dreptul de proprietate, a averii confiscate de la Bernic Aculina în urma represiunilor politice, confirmat prin certificatul de moștenitor legal din 15 mai 1990 cu nr. 2/1074, eliberat pe numele recurenteii, fapt stabilit prin hotărâre judecătorească irevocabilă și că au încălcat principiile de examinare a pricinii civile, nu pot fi reținute, deoarece în speță, atât instanța de apel cât și prima instanță au stabilit just circumstanțele pricinii, precum și au aplicat elocvent normele de drept material, ce guvernează raportul juridic litigios.

Astfel, instanța de recurs notează că, avocatul Arcadii Crainic în interesele Milodorei Crainic nu a invocat nici un argument în vederea ilegalității deciziei instanței de apel.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs se axează asupra fondului cauzei, referindu-se la dezacordul recurenteii cu soluția pronunțată de către instanța de apel și nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține și jurisprudența CEDO conform căreia recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede putere de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcel contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când motivele recursului indicate în cazul din speță sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii atât în prima instanță cât și instanța de apel, asupra căroră instanța de apel s-a pronunțat în modul corespunzător.

Astfel, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către avocatul Arcadii Crainic în interesele Milodorei Crainic ca inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 269-270, 431 alin. (2), 433 lit. a) și 440 alin. (1) Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Recursul declarat de către avocatul Arcadii Crainic în interesele Milodorei Crainic se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului, judecătorul:

Tatiana Vieru

Judecătorii:

Oleg Sternioală
Iurie Bejenaru